

Motion till riksdagen

1988/89:Jo819

av Rune Rydén och Ingvar Eriksson (båda m)

En haverikommission i miljömål

När BT-Kemi affären inträffade på 1970-talet var det flera saker som samverkade till att verksamheten där kunde fortgå så länge innan den trots allt fick upphöra. Det viktigaste var företagsledningens skrupelfria inställning. En annan mycket viktig faktor var myndigheternas passivitet. Det gäller hela raden av myndigheter från den lokala hälsovårdsnämnden, tillsynsmyndigheten länsstyrelsen, naturvårdsverk och koncessionsnämnd. Dessa myndigheter tog ingen notis om allmänhetens varningar och krav. Ytterligare en faktor var massmedias likgiltighet eller oförståelse. Det var inte förrän i slutet av affären när de stora avslöjandena redan var gjorda som massmedia hårdbevakade affären och därmed sannolikt bidrog till att verksamheten tog slut fortare än annars. Det var allmänheten, inte myndigheterna, som avslöjade och rapporterade om olagliga utsläpp och nedgrävda tunnor.

Myndigheternas agerande och handfallenhet väckte djup misstro hos allmänheten. Nyligen företagna opinionsundersökningar visar att den misstron består. Scan-Dust-affären visar att historien upprepas.

För drygt sex år sedan skrev docenten Staffan Westerlund, då ledamot av miljövårdsberedningen, till dåvarande jordbruksministern Svante Lundkvist och föreslog "en mellanform av haverikommission och offentlig utfrågning under ledning av en domare som ett medel för allmänheten och framför allt dem som direkt kan påverkas av miljöstörningar att få fakta klarlagda". Förslaget skall ses "mot bakgrund av iakttagelser och erfarenheter av allmänhetens misstro mot tillsynen enligt miljöskyddslagen m.fl."

Westerlund förklarar att "vid en tillbakablick på det senaste årtiondet i svensk miljövard framstår en faktor som oförändrad eller t.o.m. förstärkt, nämligen en utbredd misstro bland allmänheten. Den kan rikta sig mot dem som utövar miljöfarlig verksamhet m.fl. men också, och inte minst, mot dem som övervakar dessa verksamheter, tillsynsmyndigheterna. I offentlig utredningstext (t.ex. SOU 1987:80) ges exempel på missförhållanden och levereras kritik mot tillsynsmyndigheten.

BT-Kemi-affären var inte unik annat än i den massmediala exponeringen. De flesta missförhållanden, som antydde i miljöskyddsutredningen (SOU 1978:80), förefaller kvarstå. Det är inte alls svårt att samla ett antal personer som har god inblick i hur tillsynen numera bedrivs och som då berättar om undfallenhet eller än värre attityder från tillsynsmyndigheter mot företagare. Förhållandet att en och samma person har dubbla lojaliteter och spelar flera roller samtidigt har omvitnats i flera fall".

Hemställan

Mot. 1988/89

Med hänvisning till det anförda hemställs

Jo819

att riksdagen hos regeringen begär förslag om en haverikommission
i miljömål.

Stockholm den 23 januari 1989

Rune Rydén (m)

Ingvar Eriksson (m)